

Asia: VN/924/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain sekä kansalaisaloitelain muuttamisesta

Kysymys

Onko teillä huomioita esitysluonnoksessa olevista muutoksista vaalirahoituslakiin, puoluelakiin, vaalilakiin tai kansalaisaloitelakiin?

Oikeusministeriö on pyytänyt Digi- ja väestötietovirastolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain sekä kansalaisaloitelain muuttamisesta.

Laki vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta, sekä laki puoluelain muuttamisesta:

Hallituksen esityksessä mainitaan kohdassa 3.1.6. Valtiontalouden tarkastusviraston oikeudesta saada tietoja, asiakirjoja, aineistoja ja virka-apua. Esityksessä täsmennetään tarvittaviksi tiedoiksi mm. ilmoitusvelvollisen osoitetiedot Digi- ja väestötietovirastolta.

Digi- ja väestötietovirasto toteaa, että se luovuttaa väestötietojärjestelmän (VTJ) tietoja maksutta Valtiontalouden tarkastusvirastolle (VTV) tälläkin hetkellä, jotta VTV voi varmistaa VTJ-tiedot tietoluvalla sallituissa tilanteissa voidakseen hoitaa ”ehdokkaan vaalirahoituksesta an-netussa laissa (273/2009, vaalirahoituslaki) ja puoluelaissa (10/1969) tarkoitettuja viran-omaistehtäviään, ja erityisesti kun VTV:n tulee voida selvittää sellaisten ilmoitusvelvollisten osoitetietoja, joilla on VTJ:ssä merkitty turvakielto. Tarvittaessa myös muiden ilmoitusvelvollisten ajantasaisten osoitetietojen tarkistamiseen. Väestötietojärjestelmän kautta saatavia osoitetietoja voi myös käyttää tarvittaessa myös rekisteröityjen puolueiden ja puoluelaissa tarkoitettujen muiden puolueorganisaatioiden vastuuhenkilöiden yhteystietojen selvittämiseen.”

Väestötietojärjestelmän tietojenluovutusnäkökulmasta hallituksen esityksessä esitetty Valtiontalouden tarkastusviraston tarve jatkossa saada tarvittavia tietoja maksutta ja reaaliaikaisesti on jo mahdollistettu nykyisellä tietopalvelutarjonnalla, tietojenluovutussäännöksillä ja maksuasetuksella.

Muutoin vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain tai vaalilain muuttamisesta Digi- ja väestötietovirastolla ei ole lausuttavaa.

Laki kansalaisaloitelain 10 § muuttamisesta:

Esityksessä ehdotetaan kansalaisaloitelain muuttamista siten, että eurooppalaisen kansalaisaloitteen tuenilmausten allekirjoittamisen alaikärajaa laskettaisiin 16 vuoteen nuorten poliittisten vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiseksi.

Digi- ja väestötietoviraston vastuulla on EU-kansalaisaloitteiden Suomen kansalaisten antamien tuenilmausten allekirjoitusten tarkastaminen. Digi- ja väestötietovirasto tarkastaa verkossa kerätyt tuenilmaukset kokonaisuudessaan, ja mahdolliset paperille kerätyt tuenilmaukset käyttäen otantaa. Digi- ja väestötietovirasto toimittaa Euroopan komissiolle tarkastuksen ja tuenilmausten lukumäärän vahvistuspäätöksen.

EU-kansalaisaloitteiden tuenilmaukset ovat tulleet pääosin sähköisen keräysjärjestelmän kautta viimeisen vuoden aikana. EU-kansalaisaloitteiden sähköinen keräysjärjestelmä ei tarkasta tuenilmausten antajien ikää. Nykyisellään EU-kansalaisaloitteiden tuenilmausten joukossa on ollut pieni määrä 16-17-vuotiaiden antamia tuenilmauksia. 16-17-vuotiaiden antamat tuenilmaukset osoittavat, että nuoria kiinnostaa EU-kansalaisaloitteen kautta poliittinen vaikutus. Nykyisen lainsäädännön mukaan nämä alaikäisten antamat tuenilmaukset on hylätty Digi- ja väestötietoviraston suorittamassa tarkastuksessa.

Digi- ja väestötietovirasto ei näe estettä ikärajan laskemiselle. Ikärajan laskeminen vaatii Digi- ja väestötietovirastolta teknisen muutoksen käytettyyn tarkastussovellukseen ikärajan osalta.

Huomattavaa on, että suomalaisissa kansalaisaloitteissa ikäraja pysyisi kuitenkin 18 vuodessa. Suomalaisen kansalaisaloitteen kannattajaksi voisi erehdyksessä yrittää 16-17-vuotias. Nykyisellään suurin osa suomalaisten kansalaisaloitteiden kannatusilmoituksista kerätään sähköisen palvelun (kansalaisaloite.fi) kautta. Sähköisessä palvelussa vaaditaan vahvaa tunnistautumista (suomi.fi-tunnistus) ja tarkastetaan palveluun kirjautuvan ikä. Näin ollen ehdotus EU-kansalaisaloitteiden tuenilmausten allekirjoittamisen alaikärajan laskemisesta 16 vuoteen ei todennäköisesti vaikuta Digi- ja väestötietovirastolle tarkastukseen tulevien suomalaisten kansalaisaloitteiden kannatusilmoituksiin.

Lakiehdotuksen voimaan tulossa on huomioitava mitä EU-kansalaisaloitteita muutos koskee. Ehdotuksen mukaan laki tulisi voimaan 1.1.2023. Tällä hetkellä tuenilmausten keräys on meneillään 12 EU-kansalaisaloitteessa: mikäli laki tulisi voimaan 1.1.2023, voisiko yhä tuenilmauksia keräävää aloitetta kannattaa 16-17-vuotias suomalainen.

Salovaara Timo
Digi- ja väestötietovirasto

Taipale Jari
Digi- ja väestötietovirasto - Palvelut/Rekisteripalvelut